

нията си от занаята, който упражняват, т.е. това е белег за някогашна принадлежност към кастата на *шудрите* (занаятчиите) – бургуджици, копанари, вретенари, метлари, маймунджии, мечкари, кошничари и др. Не на последно място може да се спомене, че между съвременните роми има и такива, които традиционно се занимават с обработка на земя, което е било приоритет на кастата на *вайшиите* (земеделците). А. Димитров също говори за формирано у ромите при други исторически условия „кастово мислене“ (Димитров 1994:113). Той добре забелязва, че ромската общност е разделена на ясно оформени групи или подгрупи, повечето строго ендогамни, които заемат различно място в йерархията на ромските групи. Кастовото деление в древноиндийското общество е било толкова устойчиво, че стотици години, след като ромите напуснали прародината си, продължават да спазват вътрешната си йерархия. А. Пашова забелязва йерархията между отделните групи и родове в Лом, Благоевград и София (Пашова 2002:265-266).

Редица важни обстоятелства около причините за ромските миграции са все още твърде неясни. Г. Тодоров изказва твърде пресилено предположение, че още в прародината си предците на днешните роми са водили само номадски начин на живот. „Този модел те съхранили в продължение на вековното си преселение в търсене на по-добри условия“ (Тодоров 1992:73). Според него излиза, че едва ли не скитническият начин на живот е бил движещата сила, която подтиквала ромските групи да се преселват към нови земи. Историческият материал, който ни дава основание за по-задълбочен анализ на тази теза, е твърде ограничен, но със сигурност можем да твърдим, че за осъществяването на подобни мащабни миграционни процеси е действал сложен комплекс от причини, различни по степен на важност, между които:

- » опустошителни природни катаклизми – суши, наводнения, земетресения, които в тази част на Азия са били често явление;
- » вътрешни междуособици;
- » чести нашествия на външни войнолюбиви племена и т.н.

Такова твърдение изглежда значително по-рационално и за подкрепата му могат да се приведат примери от действително случили се подобни исторически събития.

За нас голям интерес представлява формирането на ромската културна традиция по българските земи. От историческите извори е известно, че първите ромски групи се появяват на територията на България малко преди османското завладяване. В първите векове от съществуването на Османската империя част от тях получават земя и преминават към уседнал начин на живот, който много малко се различава от този на българското население. От турската дума за земя – „йер“ – те получават и името си „йерлии“. Според Марушиакова-Попов това са потомци на първите роми, скъсали повече или по-малко с чергарския начин на живот и отседнали на Балканите още в периода на Османската империя (Марушиакова, Попов 1993:110). Друга част запазват номадския или полуномадския си начин на живот чак до наши дни – т.нар. кардараши (Марушиакова 1992:15). В тезата на Марушиакова-Попов отново доминира чергарското начало, което изглежда също твърде стереотипизирано и едностранно представено.